

จากภูผา สู่มหานที

(ตอนที่ ๑)

“จากภูผา สู่มหานที” คือ แนวคิดของแม่ทัพ นักพัฒนา ที่ผู้เขียนเองก็เพิ่งจะได้ทราบเมื่อได้มีโอกาสฟังการ บรรยาย โดยย้อนไปเมื่อปลายวันที่ ๒๐ ส.ค.๕๒ ที่ห้องประชุม โรงเรียนบ้านบางปู อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี โดย พลโท พิเชษฐ์ วิสัยจร แม่ทัพภาคที่ ๔/ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ ได้ไปเป็นประธานเปิดกิจกรรม “จุดประกาย รวม เป็นหนึ่ง ฟันฟูทรัพยากรประมงชายฝั่ง ตามแนวปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง” โดยใช้ อีเอ็มบอล (EM Ball) หรือ จุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยฟื้นฟูสภาพ น้ำ ดินและสิ่งแวดล้อมในอ่าวทะเลไทย ให้มีสภาพที่ดีขึ้น และกลับมามีสภาพที่อุดมสมบูรณ์ด้วยสัตว์น้ำ ต่างๆเหมือนในอดีต โดยมีทั้งภาคราชการและภาคประชาชน อาทิ นายพิศาล ทองเลิศ รองผู้ว่า ราชการจังหวัดปัตตานี นายอำเภอ ยะหริ่ง ประธานองค์กรภาคประชาชนเพื่อสันติและเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดปัตตานี เครือข่ายประมงพื้นบ้านจังหวัดปัตตานี เครือข่ายผู้นำเยาวชน คณะครู นักเรียน และ ประชาชนเข้าร่วมให้การต้อนรับ และทุกคนต่างให้ความสนใจกับกิจกรรมนี้เป็นจำนวนมาก

“แม่ทัพภาคที่ ๔ ผู้จุดประกายฟันฟูทะเลไทย ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

จากการทัศนศึกษาพิสูจน์ทราบพื้นที่ต้นแบบหมู่บ้านประมงชายฝั่งทะเลภาคใต้ตอนบน ซึ่งกอง อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ ส่วนหน้า ร่วมกับศูนย์อำนวยการบริการจังหวัดชายแดน ภาคใต้ องค์กรความร่วมมือ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาธรรมาธิปไตย เครือข่ายผู้นำเยาวชนจังหวัดชายแดน ภาคใต้ องค์กรภาคประชาชนเพื่อสันติและเศรษฐกิจพอเพียงสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เครือข่าย ประมงพื้นบ้านจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๘ – ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ภายใต้แนวคิด “สืบสานสายธารสันติสุขชุมชน.. จากนราธิวาส ยะลา ปัตตานี สงขลา สตูล สู่นครศรีธรรมราช และชุมพร” เพื่อตอบสนองนโยบายรัฐบาลในการพัฒนาพื้นที่พิเศษ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในกรณีที่ จะยกระดับรายได้ของหมู่บ้านประมงชายฝั่งทะเล ของจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีระดับพอมีพอกิน โดย

MODEL ของการพัฒนาดังกล่าว มาจากชุมชนเกาะพิทักษ์ปากน้ำหลังสวน อ.หลังสวน จว.ชุมพร ชุมชนนี้เป็นชุมชนต้นแบบของการรวมตัวกันเพื่อจัดสรรทรัพยากรทางทะเลในหมู่บ้านประมงชายฝั่ง ซึ่งเป็นการรวมตัวกันต่อสู้กับกลุ่มประมงนอกพื้นที่ ที่เข้ามารุกล้ำแย่งชิงทรัพยากรทางทะเลในเขตประมงชายฝั่ง เป็นการแสวงประโยชน์ทรัพยากร ซึ่งขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ระบบนิเวศน์ นอกจากนี้ยังเป็นต้นแบบในการนำจุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการฟื้นฟูระบบนิเวศน์ในเขตชายฝั่งทะเล สามารถนำสมดุลธรรมชาติกลับคืนมาได้อย่างรวดเร็ว สัตว์น้ำที่เคยหนีหายไปจากอ่าว ก็กลับคืนสู่ธรรมชาติได้อย่างมหัศจรรย์

ภายหลังที่คณะฯ กลับจากทัศนศึกษาที่เกาะพิทักษ์ จว.ชุมพรแล้ว โครงการฟื้นฟูอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมโดยใช้จุลินทรีย์ ที่มีประสิทธิภาพ ภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาหมู่บ้านประมงชายฝั่งจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงเกิดขึ้น ณ อ่าวบางปู ต.บางปู และคลองยะหริ่ง ต.ยามู อ.ยะหริ่ง จว.ปัตตานี ในวันที่ ๒๐ ส.ค.๕๒ โดย พลโท พิเชษฐ์ วิสัยจร แม่ทัพภาคที่ ๔ ในฐานะที่เป็นนักพัฒนาและผู้ริเริ่มแนวคิดใช้จุลินทรีย์อีเอ็มบอล เล่าให้ฟังถึงแนวคิดที่ได้จุดประกาย เพื่อรักษาสมดุลธรรมชาติในท้องทะเลไทยขึ้นมา

“วันที่ถือเป็นวันแห่งประวัติศาสตร์ เป็นการร่วมมือกันสามฝ่าย ทั้งภาครัฐ นักวิชาการ และพี่น้องประชาชน ในการฟื้นฟูอ่าวปัตตานี ที่ตกอยู่ในสภาวะวิกฤติ น้ำทะเลเน่าเสีย มีสภาพตื้นเขิน กุ้งหอย ปู ปลา และสัตว์ทะเล ต่างหนีหายไปจากอ่าว วันนี้เราจะทำให้สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติกลับมาสมดุลอีกครั้ง โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการนำจุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพ หรือ อีเอ็มบอล มาเป็นตัวช่วยปรับสภาพน้ำและดินให้มีสภาพที่ดีขึ้น ทั้งนี้การคิดค้นนี้ถูกจุดประกายขึ้นโดย นายอำพล ธาเนตรฐ หรือ “ผู้ใหญ่หรั่ง” แห่งเกาะพิทักษ์ จังหวัดชุมพร ซึ่งเป็นผู้คิดค้นการใช้อีเอ็มบอล ในการฟื้นฟูทะเลไทยเปิดเผยว่า เมื่อ ๗ ปีที่แล้ว ที่เกาะพิทักษ์ อ.หลังสวน จว.ชุมพร ซึ่งสภาพทะเลที่นั่น มีสภาพที่แย่นักสกปรก น้ำเน่าเสีย สิ่งแวดล้อมไม่ดี ชาวบ้านได้มีความคิดที่จะช่วยกันเองทุกคนมารวมตัวกันทดลองใช้ อีเอ็มบอล ปรากฏว่าได้ผล ชาวบ้านจึงได้รวมตัวกันอีกครั้ง บันลุกบอลจากอีเอ็ม (อีเอ็มบอล) หรือ จุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพ ได้จำนวน ๑ ล้านลูก เราใช้ระยะเวลา ๑ เดือน ที่จะนำอีเอ็มบอลไปทิ้งในแม่น้ำ โดยเริ่มจากปากแม่น้ำ เวลาผ่านไป ๑ เดือน สภาพน้ำที่เน่าเหม็นหายเด็ดขาด และกลับมามีคุณค่าเหมือนเดิม”

กิจกรรมที่น่าสนใจ มีการปล่อยขบวนเรือจำนวนถึง ๕๐- ๖๐ ลำ ทั้ง เรือหางยาว เรือกอและ แล้วช่วยกันโยน EM Ball ลงในน้ำ ซึ่งเป็นภาพที่ดูแล้วน่าประทับใจยิ่ง โดยแม่ทัพภาคที่ ๔ รวมทั้งแขกผู้มีเกียรติ พระสงฆ์ ผู้นำศาสนา เยาวชนจากโรงเรียนบ้านบางปู และชาวประมงพื้นบ้านที่อยู่ในเรือ ได้ช่วยกันสาธิตการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมด้วยจุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพ โดยการโยนEM Ball

และ การฉีดน้ำEM ลงในแม่น้ำ ทุกคนช่วยกันคนละไม้คนละมือ ในที่สุด EM Ball จากในมือก็ถูกส่งลงไปสู่ท้องน้ำ เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์ สร้างความสมดุลสู่ธรรมชาติต่อไป

นายอำพล ธานีครุฑ หรือ ผู้ใหญ่หรั่ง แห่งเกาะพิทักษ์ จว.ชุมพร กล่าวว่า “วิธีการทำอีเอ็มบอล หรือการทำจุลินทรีย์ที่มีประสิทธิภาพ ทุกคนทำได้ไม่ยาก โดยการนำแกลบ และรำหยาบมาผสมให้เข้ากัน แล้วนำไปเทใส่โคลนผสมคลุกเคล้าด้วยกัน ให้เข้ากัน จากนั้นเทน้ำข้าวขำ ที่ผสมกันแล้ว นำไปเทใส่ คลุกให้เข้ากันอีกครั้ง เสร็จแล้วจึงปั้นเป็นก้อนกลมๆ แล้วนำไปตากแดดให้แห้ง ประมาณ ๑ อาทิตย์ จึงจะได้เป็นอีเอ็มบอล สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้”

พลโท พิเชษฐ์ วิสัยจร แม่ทัพภาคที่ ๔ กล่าวด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มว่า “เพราะพี่น้องในพื้นที่ ๓จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งปัตตานี และนราธิวาส ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง น้ำที่สะอาดไม่ค่อยจะมี ประการหนึ่ง คือสิ่งแวดล้อมทางน้ำเสียหาย และน้ำตื้นเขิน ตอนนั้นก็มีความคิดให้เร่งทำปะการังเทียมซึ่งจะช่วยได้มาก เราต้องช่วยกันเร่งแก้ไขว่าทำอะไรให้น้ำไม่สกปรก โดยเฉพาะอ่าวปัตตานีนั้น สภาพน้ำดำมาก เมื่อผมขึ้นเฮลิคอปเตอร์แล้วมองลงมา มองเห็นน้ำมีสีขุ่นและสกปรกมาก จากการที่เราทำเกษตรแบบธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมานาน โดยเฉพาะจุลินทรีย์นั้นจะช่วยได้ และมีทีมงานของ กอ.รมน.ภาค ๔ ส่วนหน้า เราได้ อ. มนต์ ได้ร่วมทำงานกับผู้ใหญ่หรั่ง และหลาย ๆ คน จากเกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร เมื่อก่อนเกาะพิทักษ์สภาพแวดล้อมแย่มาก แต่ปัจจุบันนี้เกาะพิทักษ์มีปลา มีปูเปรี๊ยะ เยอะมาก ซึ่งทั้งหมดนี้แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ทางชายฝั่ง เราได้พาเครือข่ายภาคประชาชนไปศึกษาดูงานที่นั่น ปรากฏว่ากลับมาเพียง ๔๕ วัน ก็สามารถมาช่วยกันปั้น “อีเอ็มบอล” ซึ่งก็คือจุลินทรีย์ในรูปแบบแห้ง และอีเอ็มน้ำ ฉีดพ่น ส่วน “อีเอ็มบอล” เราจะใช้ขวางลงไปในพื้นที่ที่มีสภาพตื้นเขิน ตรงนี้จะมีคุณสมบัติที่ดีในการกินของเสียแล้วมันจะคาย ออกซิเจนออกมา ซึ่งอีเอ็มบอล จะมีคุณลักษณะพิเศษอีกอย่าง คือ “อีเอ็มบอล” จะกินตะกอนและกินเลน ส่งผลให้ พื้นที่ตื้นเขินก็จะมีสภาพความตื้นเขินลดลง”

เสียงกลอง รำมะนา และเสียงร้องเพลงจากการแสดงดิเกฮูลู ดังสลับกันไปมา คละเคล้ากับรอยยิ้มผู้ใหญ่และเสียงหัวเราะของเด็กๆที่ช่วยกันขวาง “อีเอ็มบอล” ลงไปในแม่น้ำด้วยความสนุกสนาน นี่คือความสุขที่เป็นไปโดยธรรมชาติ ไม่มีการปั้นแต่ง และจะอยู่คู่กับพวกเขาไปอีกนานแสนนาน トラบเท่าที่ธรรมชาติยังเป็นของเรา.

วจิรา ชุติกชษณพงศ์/เรียบเรียง
ศปชส. กอ.รมน.ภาค ๔ สน.

.....